

samma gång giva sin ristning ett hemlighetsfullt utseende. Inskriften på Kvarntorpstenen utgör alltså ett motstycke till anbringandet av urnordiska runor på Rök-stenen enligt min uppfattning av dessa Rök III, 285 ff. Måhända har ock Rök-stenens framsida utgjort förebild för ristningens anordning, som dock även något påminner om Ög. 128 och 129 Linköping och Ög. 133 Häggestad. Någon säker tydning kan jag icke vinna; de skymtar om innehållet, som en betraktelse av inskriften synes ge vid handen, skall jag här nedan med all reservation framställa.

Inskriften börjar sannolikt med namnet på den som rest stenen, vilket troligen omfattar I 1—8, möjligen blott I, 1—4.

Namnet uti inskriften liknar icke, omedelbart avläst, något bekant namn utan är troligen vrängt från sin rätta beteckning. Tänkbart förefaller det mig att *Kætil(h)wata* kunde vara åsyftat, vilket namn dock ej finnes uppvisat, om än båda dess beståndsdelar ingå i namn. Ristaren hade då brukat **p** för **t**, vartill han kunnat föranledas av att han funnit **raispi** i talrika runinskrifter, vilket han själv ristade **raisti**. I, 4 vore då binderuna av **e** och **u**, vilket **u** egentligen skulle läsas efter I, 5 **l**, såsom II, 1 **a** skall läsas efter II, 2 **p**. Slutligen är I, 7 **t** av kortkvisttyp som i II, 6—7 **at** och måhända är ock I, 8 **Λ R** en härmning av äldre skrivbruk, då ristarens samtid efter dental förmodligen skulle begagnat **r**. Å andra sidan har I, 5—8 utseende av **lata** 'låter', i vilket fall 1—5 kunde utgöra *Kætil*. I, 9 synes vara **r**, förkortning av 'resa' eller 'rista'.

Nästa läsbara rungrupp är II 6—7 **at**, i det **V t** synes i II, 7 ingå uti **at** 'efter'.

Framför **at** väntar man en ack. av ordet 'denne', vilken troligen åsyftas genom II, 1—5, då 4—5 äro **si**, 2 troligen **p** icke **u**, låt vara att ordet för övrigt är tecknat på ett hemlighetsfullt sätt.

Vilken form av pron. 'denne' skall antagas, beror ju på det ord, den bestämmer. Detta ord är I, 10—12, som med Bugges uppfattning av I, 10 som **k** är **kam**, vilket kunde tänkas vara förkortning för **kumbl**, i det ristaren använt **a** för **u**, varmed han funnit det växla i ord med u-omljud av **a**. Dem. pron. bör då vara ack. plur. neutr. **pausi**, kanske ristat **apusi**, så att II, 1 och 2 äro omställda, II, 3 är att läsa **u** för **r**, kanske beroende på att ristaren varsnat **r**, som varit lika **u**.

Efter II, 6—7 **at** är väl III, 4—6 med säkerhet **sun** 'son', vars namn alltså bör finnas mellan dessa ord. Då II, 8—10 icke bilda någon antaglig första led i ett namn, synes möjligt, att II, 6—10 utgöra prep. **aftra** 'efter', i det i II, 7 en övre bistav varit bortslagen och II, 8 är en omvändning av **t**. Namnet är då II, 11—12 och III, 1—3, som kunna utgöra **suain**, om III, 1 **n** läses som **a**; II, 12 är bistav av **u** liksom I, 9 av **r**. Efter III, 4—6 **sun** bör *sin* följa, och III, 7 är samma runa **s** som II, 11, vilken antagits betyda **s** i **suain**, infattningslinjen torde väl tjänstgöra som **i** och **n** vara IV, 1, troligen stupad som IV, 2 **u** ock är, varemot IV, 3—7 åter äro rättvända. IV, 2—3 **ut** kan tänkas vara omställning för **tu** 'dog' eller vara **ūt** 'ute', som båda passa till IV, 4—7 **uest**, som bör betyda 'väster'. Det felande **r** i **uest(r)** utgöres kanske av VI, 1 **R**, jfr I, 7, vilket skulle visa att VI skulle läsas före V, men min uppfattning av det återstående har alltför mycket av osäkerhet och luckor för att kunna anföras.

138. Kyleberg, Svanshals sn, Lysings hd.

Pl. XLIV. Fig. 4 (efter C. F. Nordenskjöld).

Litteratur: C. F. Nordenskjöld, *Reseber.* 1873, III, s. 56, teckning.

Nordenskjöld har om runstenen följande meddelande: »Går man från Åsby till Kyleberg, kommer man till det senare stället pryddiga statbyggnader och måste passera en öfver

Kylebergs- eller Qvarntorpa ån bygd bro. Alldeles invid vägkanten, i SW vid bron, observeras en runsten. — — — Stenen af 6 tum (17 cm) bredd i toppen och 1 fot 6,5 tum (60 cm) synlig längd tyckes endast utgöra ett fragment: venstra sidan är i synnerhet skadad.»

139. Väster Tollstads kyrka, Lysings hd.

Pl. XLV. Fig. 1 (B. 923).

Litteratur: B. 923; L. 1663; W. 203; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 630.

Broocman säger runstenen ligga i vapenhusdörren, men P. A. Sävne fann den 1861 icke mer.

Teckningen i B. 923 visar, att stenen varit en gravhäll av kalksten, enligt måtten i B. 923 har runstenen varit 2,48 m lång, 84 cm bred över slingbandet i storändan, 80 cm över sista runan. Slingans normalbredd har varit 10 cm.

Inskriften står i tvänne slingor längs stenens långsidor och är i B. 923 följande:

Högra slingan: : rikulfr : lel kiaru : kumbl : pesi · eftnr Vänstra slingan: kiarþar · faþur ·
 5 10 15 20 25 30 35 40
sih kup : hialbi : aoutih — i :
 45 50 55

I B. 923 står **lel** för **let** och i **pesi** saknas övre delen av **es** och den nedre av **i**. Den stav, som finnes framför **kup**, har ej upptagits, då den synbarligen tillhör den rämna, som delar stenen i två halvor. Däremot har jag ej velat rätta **sih** till **sin** och borttaga **i** uti **aouti**, ehuru åtminstone det senare troligen icke varit ristat. Uti **eftnr** torde **n** vara att fatta som **a**, liksom Ög. 140 har **eftar**, och framställa ett mellanstadium mellan *æftin* och *eftr*. Att det slutande [**a**] fattas i **kiaru**, måste bero på ristarens glömska.

Namnet **rikulfr** motsvarar namnet på *Rikulwær biscopær*, *ønsker at ædlum*, VGL IV, biskop i Skara, men namnet förekommer ock understundom annars i fsv. Namnet **kjarpar** är fsv. *Gærdhar*, se Lundgren.

Fonetisk transkription:

Ríkulfr læt gjarva kumbl þæssi æftir Gærðar, faður sin. Guð hialpi ond h[ans]!

Översättning: Rikuly lät göra detta minnesmärke efter Gärdar, sin fader. Gud hjälpe hans ande!

140. Väster Tollstads kyrka, Lysings hd.

Pl. XLV. Fig. 2 (B. 923).

Litteratur: B. 923; L. 1665; W. 204.

B. 923 visar, att även denna runsten varit en kalkhäll, vars ristning varit anordnad som föreg., Ög. 139. Blott en del har funnits i behåll, ungefär stenens halva bredd men